

**Joseph Ishill (1888-1966) – tipograf,
artizan și anarhist**

Rabelais

2020

Originar din Botoșani, Joseph Ishill a început să deprindă lucrul cu cuvintele și cărțile încă de timpuriu, devenind ucenic tipograf la doar 14 ani. Ceva mai târziu s-a mutat la București, unde l-a cunoscut pe Panait Mușoiu, editorul *Revistei Ideei*, care i-a făcut o puternică impresie și care i-a trezit, se pare, interesul pentru autorii anarhiști. A emigrat în 1909 în Statele Unite ale Americii, la fel ca mulți alți români de origine evreiască, dar a continuat să corespundeze cu Mușoiu, ba chiar să și primească regulat *Revista Ideei*. S-a stabilit la New York, familiarizându-se destul de repede cu cercurile anarhiste din metropola americană și participând la animatele prelegeri ale Emmei Goldman. Începuse să se intereseze de metodele pedagogului Francisco Ferrer, iar în scurt timp a devenit unul dintre membrii „coloniei Ferrer“ din Stelton. Colonia era organizată după principii libertare și includea o școală inspirată de viziunea educatorului spaniol. Aici a cunoscut-o pe Rose Freeman, poetă și traducătoare, care i-a devenit apoi tovarășă de viață. Ulterior, cei doi s-au mutat în Berkeley Heights, Ishill întreținându-se din munca de tipograf și folosindu-și timpul liber pentru a scoate reviste, cărți și broșuri lucrate cu o grijă și o măiestrie uimitoare. Primul său volum mai important i l-a dedicat lui Oscar Wilde, *The Ballad of Reading Gaol*, în 1916. A urmat în 1924, după moartea lui Piotr Kropotkin, superba antologie ilustrată *Peter Kropotkin: The Rebel, Thinker and Humanitarian*. Printre artiștii cu care a colaborat sau ale căror lucrări le-a reprodus în cărțile sale s-au numărat Maximilien Luce, Louis Moreau, Théophile Steinlen, Maurice Duvalet etc. Dintre gânditorii, scriitorii și libertarii cărora le-a tipărit sau dedicat volume, îi amintim aici pe Walt Whitman, Henry David Thoreau, Élisée Reclus, Emma Goldman, Havelock Ellis, Rose Freeman, Eugen Relgis sau Rudolf Rocker. Una dintre cele mai reușite inițiative ale sale rămîne însă antologia apărută în două volume – în 1933 și 1937 – și intitulată *Free Vistas: A Libertarian Look on Life and Letters*, prin care Joseph Ishill încerca, după propria-i mărturisire, să ofere o idee mai clară despre „anarhism și valoarea sa estetică, atît de nesocotită chiar și de cei mai sinceri precursori ai acestui ideal“. Obişnuia să lucreze singur, scoțînd tiraje destul de mici, destinate în mare măsură prietenilor și cunoscuților săi. Era în același timp editor, traducător, corector, culegător și legător, căci „terenul muncii manuale, munca cinstită a brațelor, Ishill nu numai că nu l-a părăsit niciodată, dar a înțeles să-l înobileze cu o pasiune de artizan medieval“ (Henry Marcus, 1932). A murit la Berkeley Heights, la 14 martie 1966, lăsînd în urma sa o colecție impresionantă de tipărituri și poate, mult mai important, pilda unui om care a trăit simplu, curat și liber.

Joseph Ishill, din „Reflecțiile unui proletar” (1927)

Filosofia anarhismului nu poate fi cu adevărat cuprinsă și înțeleasă de o clasă de oameni cu o educație superficială. Cineva trebuie să fie foarte avansat în concepțiile sociale pentru a-i înțelege importanța. Este nevoie, înainte de toate, să fii propriul tău stăpîn, să te învîrți în jurul propriului tău ax, care să radieze idealuri, iar nu reproducere mecanice ale unor modele făcute doar pentru a fi copiate de milioane. Trebuie să fii mînat de convingeri individuale și trebuie să dai deoparte toate codurile, legile și superstițiile superficiale fabricate de cei așa-numiți „superiori“ pentru oprimarea continuă a celor așa-numiți „inferiori“.

Despre descoperirea vocației de muncitor tipograf:

Nu peste mult timp, m-am trezit printre locuitorii orașului, prizonier între zidurile înalte de mortar și piatră, cu un pavaj de beton sub picioare. Am avut senzația, atunci și acolo, că ne aflăm cu toții în purgatoriu, un purgatoriu creat de om, suferit de om. S-a întîmplat să mă opresc în fața unui atelier tipografic. Nu îmi amintesc cît timp am rămas acolo, fără să mă mișc, cu privirea pironită pînă la extaz pe zăturile cu litere. Mă simțeam de parcă cerneala tipografilor îmi pătrundea chiar prin vene, dînd culoare dorințelor mele. Am început să zăresc o lume de visuri realizabile. Îmi găsiseam vocația.

Scurta biografie dedicată lui Joseph Ishill a apărut inițial în *Revista Idea societate+artă*, nr. 54, 2019 (Cluj-Napoca), făcând parte dintr-un dosar mai cuprinzător dedicat anarhiștilor din România.

Biblioteca Anarhistă

Rabelais

Joseph Ishill (1888-1966) – tipograf, artizan și anarhist
2020

Pre luat la 13.01.2022 de la <https://pagini-libere.ro/>

ro.theanarchistlibrary.org